

TARIM EKONOMİSİ

“Ekonomiye Giriş”

Doç. Dr. Çağatay YILDIRIM

2025

Ekonomi

Tercihler ilmi

Ekonomi

Kıt kaynakların, mal ve hizmetlerin yönetimi ilmi

Ekonomistler

Toplumun amaçlarına ulaşmasına yönelik ülke kaynaklarının en etkili kullanımını sağlayacak ekonomik sistemler..

Tarım Ekonomistleri

Sadece çiftçinin durumunun
düzelmesi değil...

Ekonomistler gibi toplumun
refahının en üst düzeye
çıkarılması

DÖNEMLİK DERS PLANI

1.Bölüm: Genel Ekonomi

1. Ekonomiye Giriş
2. Ekonomik Problem
3. Talep ve Arz
4. Elastiyet

DÖNEMLİK DERS PLANI

2.Bölüm: Tarım Ekonomisi

5. Tarım Ekonomisine Giriş
6. Türkiye Ekonomisinde Tarımın Yeri
7. Tarımsal Üretim Faktörleri
8. Tarım İşletmelerinin Yıllık Faaliyet Sonuçları
 - Bilanço-Gelir Tablosu

İÇERİK

1. Ekonomi Kavramı
2. Ekonomi ve Ekonomistler
3. Ekonominin Temel Soruları
4. Ekonomi Biliminin Önemli Kavramları (Temel Prensipleri)

1. EKONOMİ KAVRAMI

- Aristoteles,
 - Yunanca "oikonomike", ev yönetimi yasası
- İktisat,
 - Arapça “kasada” kökü, ılımlı davranmak, adaletle hükmetmek, israf etmemek, orta yolu tutmak
- İlk insanlar ihtiyaçlarını doğadan karşılarken, nüfus artışı ve ihtiyaçların çeşitlenmesi üretim sürecini gerektirdi

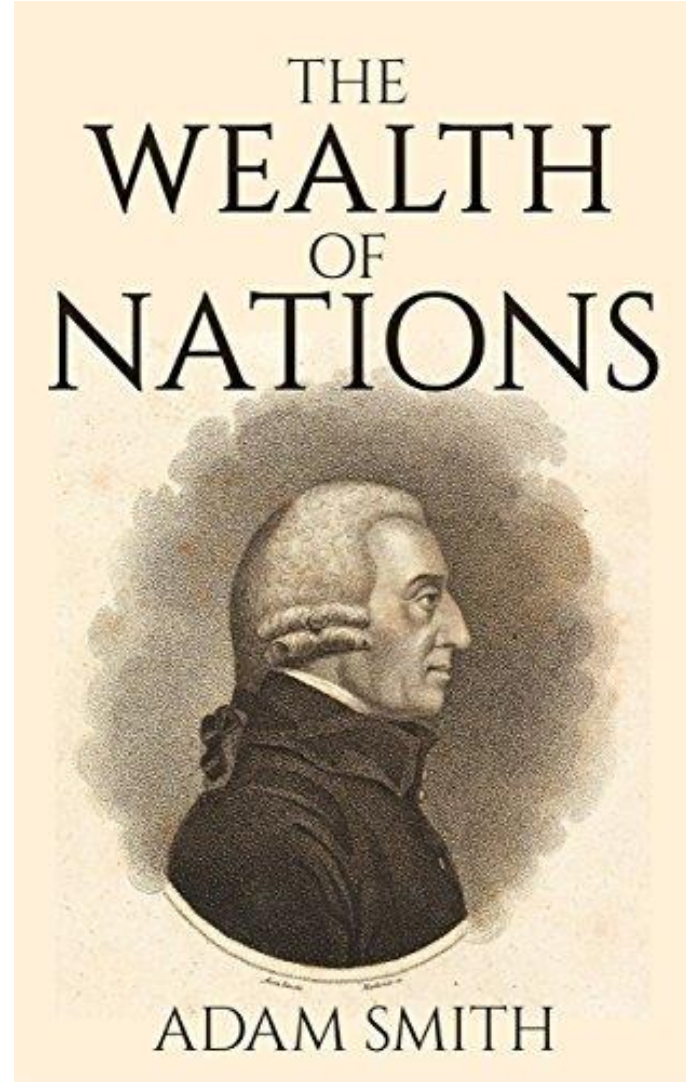
Ekonominin Tanımı

- Dünyadaki sınırlı kaynaklar ile sınırsız insan ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalan, insanların ve toplumların refahını en yükseğe çıkarmanın yollarını arayan bilim dalı
- Ekonomi biliminin ilgilendiği tüm sorular ve problemler "kıtlık" nedeniyle ortaya çıkmaktadır
- Yaptığımız seçimleri izah eder ve kıtlıkla mücadele ederken yaptığımız seçimlerin nasıl değiştiğini inceler

Ekonomi Bilimi (1)

- Ekonomi biliminin doğuşu
 - Adam Smith, 1776. Ulusların Zenginliği
- Bir ekonomistin ana görevi, ekonomi dünyasının nasıl çalıştığını keşfetmektir.
- Bu amaca ulaşmak için diğer bilim adamları gibi iki ifade tipini birbirinden ayırt ederler.
“nedir” ve “ne olmalıdır”

Ekonomi Bilimi (2)

- Nedir (pozitif): Pozitif bir ifadeyi gerçeklerle karşılaştırarak doğruluğu test edilebilir
- Ne olmalıdır (normatif): Test edilemeyen bazı değerlere dayalıdır
- Küresel ısınma;
 - Atmosferde birikerek artan karbondioksit nedeniyle dünyamız ısınmaktadır” ifadesi pozitif bir ifade (veri ile test edilebilir)
 - Kömür ve petrol gibi karbon temeline dayalı yakacak kullanımını azaltmalıyız” ifadesi normatif bir ifade (test edilmesi mümkün değil)

2. EKONOMİ VE EKONOMİSTLER

- Ekonomistler çalışmalarına mikro ya da makro açıdan yaklaşırlar.
 - Bu iki farklı bakış açısı ekonomi biliminin mikroekonomi ve makroekonomi diye iki ana dala ayrılmasına neden olmuştur.
 - Stadyumlardaki törenlerde tribünlerdeki öğrencilerin oluşturduğu resim ve yazılara mikro ve makro açıdan bakabilirsiniz.

Mikroekonomi

- Fertlerin ve firmaların verdiği kararları ve bu kararların piyasada etkileşimini inceler.
 - Mikro bakış açısı, stadyumdaki öğrencilerin her birinin yaptığı hareketleri inceler
- Tek tek mal ve hizmetlerin miktarlarını ve fiyatlarını açıklamaya çalışır
- Hükümet düzenlemeleri ve vergilerinin tek tek ürün miktar ve fiyatlarına etkilerini inceler
 - Araba fiyatlarını ve üretilen ve satılan araba miktarlarını belirleyen güçleri analiz eder

Makroekonomi

- Ulusal ve küresel ekonomiyi inceler. Bu anlamda, ortalama fiyatları, toplam işgücünü, geliri ve üretimi açıklamaya çalışır.
 - Makro bakış açısı stadyumdaki öğrencilerin tümünün birden oluşturduğu figürleri uzaktan izlemektir.
- Vergilerin, hükümet harcamalarının ve hükümet bütçesi fazlalık veya açıklarının toplam iş alanlarına ve gelire etkilerini inceler.
- Piyasadaki para miktarı ve faiz oranlarının etkilerini de çalışır.

Ekonomistler

- Ekonomistler, 8 temel prensibi kullanarak 5 büyük soruya cevap vermeye çalışır

3. EKONOMİNİN TEMEL SORULARI

Ekonominin kapsamı ve ekonomik faaliyetlerdeki tercihler üretilen mal ve hizmetlere yönelik temel soruların cevaplarında gizlidir

1. Ne üretilecek?
2. Nasıl üretilecek?
3. Ne zaman üretilecek?
4. Nerede üretilecek?
5. Kimler için üretilecek?

4. EKONOMİ BİLİMİNİN ÖNEMLİ KAVRAMLARI

1. Seçim, takas ve fırsat maliyeti
2. Marjinler ve teşvikler
3. Gönüllü mübadele ve etkin piyasalar
4. Piyasa başarısızlığı
5. Harcama, gelir ve üretim değeri
6. Hayat standartları ve verimlilik artışı
7. Enflasyon
8. İşsizlik

1. Seçim, Takas ve Fırsat Maliyeti

- **Seçim=Tercih**
- **Takas:** Bir şeyi elde etmek için başka bir şeyden vazgeçmek
- **Fırsat maliyeti:** Bir şeyi elde etmek için vazgeçilen en yüksek değerli alternatif, seçilen faaliyetin fırsat maliyetidir

2. Marjinler ve Teşvikler (1)

- **Marjinal kazanç:** Bir faaliyetteki bir artıştan ortaya çıkan kazanç
 - Bir anne haftada 2 gün çalışırken bunu 3 güne çıkarması durumunda marjinal kazancı ilave 1 gün çalışmasından elde edeceği kazançtır
- **Marjinal masraf:** Bir faaliyetteki bir birim artışın maliyeti (fırsat maliyeti)
 - Bir anne haftada 2 gün çalışırken buna 3 güne çıkarması durumunda marjinal masrafı ilave 1 gün daha çocuğuyla geçirememesidir
- Marjinal kazanç-marjinal masraf karşılaştırması ile kıt kaynaklar en iyi refah seviyesine getirecek şekilde yönetilebilir
 - Marjinal kazanç > Marjinal masraf ???
 - Marjinal kazanç < Marjinal masraf ???

2. Marjinler ve Teşvikler (2)

- **Teşvik:** Belirli bir işi yapmak için ikna etmek
- Varsayım 1: Diğer her şey sabitken günlük ücretler değişti
 - Daha yüksek günlük ücretlerle çalışmanın marjinal kazancı artar
 - Anne ilave 1 gün çalışmak için daha büyük bir teşvikle karşı karşıyadır
 - Annenin çocuğuyla bir gün geçirmesinin maliyeti artmış olur
- Varsayım 2: Diğer her şey sabitken kreş fiyatları arttı
 - ???

3. Gönüllü Mübadele ve Etkin Piyasalar

- **Mübadele:** alış-veriş
 - Gıda alışverişi örneği ile gönüllü mübadele
 - Ödenen ücret karşılığında beslenme ihtiyacı giderilir.
 - Satıcı aldığı ücret karşılığı gelir elde etmiş olur
- Kaynakları, en fazla değerlendirildiği yere yönlendirme anlamında piyasalar etkindirler
 - Erken dondan portakal etkilenirse fiyatlar artar, diğer fiyatlar aynıyken portakal tüketmenin fırsat maliyeti artar
 - Portakala çok önem verenler tüketir, diğerleri ise başka meyveler tercih ederler

4. Piyasa Başarısızlığı (1)

- **Piyasa başarısızlığı:** Kaynakların etkin kullanılmaması
 - Alıcılar fiyatların yükselmesini sevmez, satıcılar sever
 - Satıcılar fiyatların düşmesini sevmez, alıcılar sever
- Yüksek fiyat satıcıya daha fazla gelir getirdiğinden, satıcı piyasayı kontrol etmek ister.
- **Nasıl meydana gelir?**
 1. Tek üretici piyasayı kontrolüne alırsa (tekelleşirse) piyasada olması gereken ürün miktarını kısıtlayarak fiyatı yükseltmesi
 - Piyasada var olan mal miktarı, var olması gerekenden çok daha azdır.

4. Piyasa Başarısızlığı (2)

2. Üreticilerin diğer insanlara verdikleri zararı dikkate almaması
 3. Bazı kamu hizmetlerinin üretimine gönüllü katılmama
- Piyasa başarısızlığının üstesinden gelmek için hükümetler,
 - Tekelleşmeye karşı yasalar çıkarılması
 - Çevreye yönelik düzenlemeler yapılması
 - Tütün ve alkol gibi bazı ürünlerin üretim ve tüketimini vergilendirerek kısıtlanması
 - Sağlık ve eğitim hizmetleri gibi hizmetlerin üretim ve tüketiminin teşvik edilmesi
 - Devletin doğrudan ulusal savunma, tünel yapımı gibi bazı mal ve hizmetleri yapması

5. Harcama, Gelir ve Üretim Değeri

- Bütün bir ekonomide;
 - $\text{Toplam harcama} = \text{Toplam gelir} = \text{Toplam üretim Değeri}$
- Kafede içtiğiniz bir fincan kahveye ödediğiniz ücret yapımına katkı sağlayan herkese ulaşır
 - Garsonun maaşı, işletmenin kira ücreti,, kahve üreticisi,

6. Hayat Standartları ve Verimlilik Artışı

- Kişi başına düşen verimlilik arttıkça hayat standartları artar
- Otomobil üretim bandı ile bir işçi daha çok üretim yapar. Bir işçi daha çok araba üretirse daha çok insan araba alabilir.
 - Bu durum tüm mal ve hizmetler için geçerlidir. Kişi başına üretim artınca hayat standardı yükselir ve daha fazla mal ve hizmet satın alınabilir.
- Üretimin parasal değeri üç nedenden dolayı artabilir;
 - fiyat artışlarından; kişi başına üretim (verimlilik) artışından; nüfus artışından
- Sadece kişi başına üretim (verimlilik) artışı hayat standardını yükseltir.

7. Enflasyon (1)

- **Enflasyon:** Piyasadaki para miktarı üretim miktarından fazla olduğu zaman ortaya çıkan genel fiyat seviyesinin yükselmesi
 - Daha fazla paranın daha az mal ile denkleşmesi
- İnsanlar piyasaya daha çok para getirdikçe üreticiler fiyatlarını yükseltebileceklerini görmektedirler.
 - Bu satıcılar üretimde kullanılan girdileri almak istediklerinde ödemek zorunda oldukları fiyatların da yükseldiğini görürler.
 - Etrafta gereğinden fazla para olunca, para değer kaybetmeğe devam eder.

7. Enflasyon (2)

- Bazı ekonomistler, para miktarını artırıp enflasyona izin vererek yeni iş alanlarının açılabileceğini söylemektedir.
- Ekonomiye daha çok para akıtılır ve daha çok harcanırsa, firmalar daha çok mal ve hizmet satar, daha çok işgücü istihdam edilir ve daha çok mal ve hizmet üretilir.
- Başta, para miktarındaki artış üretimi ve iş imkânlarını artırabilir. Fakat sonuçta, para miktarındaki artış fiyatları artırırken uzun dönemde üretim miktarını ve iş imkânlarını değiştirmez.

8. İşsizlik

- İşsizlik her zaman vardır.
 - İşsizlik, ekonomideki canlanmaya ve durgunluğa göre azalır ve artar.
- İşsizlik piyasa başarısızlığından ortaya çıkabilir
 - Kaynakların israf edilmesine neden olur.
 - Üretimdeki dalgalanmalardan ortaya çıkan işsizlik
- Bazı işsizlik türleri normal ve etkindir
 - Dikkatli iş ve işgücü seçiminden kaynaklanan işsizlik, verimliliği artırır
 - Bu işsizlik insanların en çok verimli olabileceği işlerde istihdamını sağlar

Güncel Veriler için Öneriler

- www.tuik.gov.tr

